

BRUNON HOŁYST

KRYMINOLOGIA

Wydanie VIII

 TM Wydawnictwo Prawnicze
LexisNexisTM

Warszawa 2004

SPIS TREŚCI

TABLE OF CONTENTS	12
WPROWADZENIE	19

Część pierwsza ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Rozdział I. PRZEDMIOT KRYMINOLOGII	37
Rozdział II. STOSUNEK KRYMINOLOGII DO INNYCH NAUK	60
Rozdział III. PODSTAWOWE ŹRÓDŁA INFORMACJI O PRZESTĘPCZOŚCI	74
1. Rozmiar przestępczości	75
2. Policyjny system informacyjny o postępowaniach przygotowawczych oraz niektórych innych zdarzeniach	76
3. Statystyka prokuratorska	81
4. Statystyka sądowa	81
5. Statystyka więzienna	83
6. Statystyka kryminologiczna	84
7. Intensywność przestępczości	84
8. Struktura przestępczości	85
9. Dynamika przestępczości	85
10. Geografia przestępczości	85
11. Zagadnienie „ciemnej liczby”	87
12. Porównywalność danych statystycznych	91
13. Ocena systemu statystyki przestępczości w Polsce	93
Literatura uzupełniająca	100

Część druga METODOLOGIA BADAŃ KRYMINOLOGICZNYCH

Rozdział IV. CELE BADAŃ KRYMINOLOGICZNYCH	105
Rozdział V. MODELOWA ANALIZA STATYSTYCZNA ZJAWISK SPOŁECZNYCH ..	111
1. Uwagi wstępne	111
2. Zmienne i skale	112
3. Elementarne statystyki zmiennych o skali interwałowej	114
A. Rozkład prawdopodobieństwa, dystrybuanta, ważona średnia i ważona wariancja	116
B. Standaryzacja wartości zmiennej	118
C. Rozkład normalny standaryzowany	120

4. Populacja elementów, próba, populacja prób	121
A. Szacowanie wartości średniej	122
B. Małe próby. Rozkład Studenta	128
C. Szacowanie proporcji	130
5. Istotność statystyczna — pojęcie, problematyka	133
A. Hipotezy	134
B. Rola rachunku zdań z zakresu logiki formalnej	137
C. Pojęcie i uzyskiwanie „statystyki”	139
D. Powrót do <i>modus tollendo tollens</i>	139
E. Błędy pierwszego i drugiego rodzaju	140
F. Poziom istotności	141
G. Alternatywa decyzji badacza	142
H. Elementy strategii metodologicznej	143
6. Weryfikacja hipotez — część szczegółowa	145
A. Weryfikacja hipotez dotyczących zmiennych o skalach interwałowej lub ilorazowej	145
B. Weryfikacja hipotez o różnicy średnich	148
C. Weryfikacja hipotez o różnicy proporcji	150
D. Weryfikacja hipotez o niezależności	151
7. Siła zbieżności, siła korelacji	155
A. Korelacje między zmiennymi typu interwałowego i ilorazowego	159
B. Częstkowe i wielokrotne współczynniki korelacji	162
8. Analiza wariancji i inne zaawansowane metody statystyczne	165
Rozdział VI. METODY STATYSTYCZNE W BADANIACH KRYMINOLOGICZNYCH	169
Rozdział VII. OBSERWACJA	186
Rozdział VIII. WYWIADY I KWESTIONARIUSZE	190
Rozdział IX. WYKORZYSTANIE DOKUMENTÓW	204
Rozdział X. BADANIA PSYCHOLOGICZNE	214
Rozdział XI. ANALIZA STANU ZDROWIA	230
Rozdział XII. SPOSOBY KOMUNIKOWANIA SIĘ PRZESTĘPCÓW	233
Rozdział XIII. WYBRANE ZAGADNIENIA EKSPERTYZY KRYMINOLOGICZNEJ	237
Literatura uzupełniająca	252

Część trzecia PRZESTĘPCZOŚĆ

Rozdział XIV. PRZESTĘPCZOŚĆ W POLSCE W LATACH 1989–2002	257
1. Uwagi wstępne	257
2. Wykrywalność przestępstw	270
3. Struktura podejrzanych w latach 1989–2002	274
4. Geograficzna struktura przestępczości	280
Rozdział XV. DZIAŁALNOŚĆ PROKURATURY W ZAKRESIE ZWALCZANIA PRZESTĘPCZOŚCI	341
Rozdział XVI. SPRAWY KARNE W SĄDACH POWSZECHNYCH	356
Rozdział XVII. WYBRANE PROBLEMY PRZESTĘPCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ W POLSCE	376
1. Uwarunkowania i istota przestępczości zorganizowanej	376
2. Rodzaje przestępstw zorganizowanych	383
3. Stan rozpoznania zorganizowanych grup przestępczych w Polsce	392
Rozdział XVIII. TENDENCJE ROZWOJOWE PRZESTĘPCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ W INNYCH KRAJACH EUROPEJSKICH	401
1. Europa jako obszar geograficzno-kryminalny	401
2. Przestępczość zorganizowana jako dominujący element przestępczości w Europie	407
3. Prognozy rozwoju przestępczości zorganizowanej w Europie	418

Rozdział XIX. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ NUKLEARNĄ	427
Rozdział XX. ZABÓJCY SERWYJNI	442
Rozdział XXI. PRANIE BRUDNYCH PIENIĘDZY	452
1. Międzynarodowa problematyka prania brudnych pieniędzy	452
2. Ocena sytuacji w wybranych państwach	458
Rozdział XXII. HANDEL LUDZKIMI ORGANAMI	480
1. Charakter handlu ludzkimi organami	480
2. Postępowanie innych państw w sprawach handlu ludzkimi organami	482
3. Przykłady handlu ludzkimi organami	485
4. Przyczyny handlu ludzkimi organami	486
5. Deficyt organów ludzkich	487
6. Handel organami ludzkimi w Niemczech	487
7. Odpowiedzialność karna w Polsce za handel organami ludzkimi	488
8. Działalność Europejskiego Ośrodka Transplantacji	491
9. Przyszłość transplantacji organów	492
Rozdział XXIII. HANDEL ZWIERZĘTAMI I ROŚLINAMI — LUKRATYWNY RODZAJ PRZESTĘPCZOŚCI	493
1. Wysokie obroty i wielkie zyski	493
2. CITES	496
3. Główne cechy handlu światowego	497
A. Podział świata	497
B. Najbardziej zagrożone gatunki	497
C. Nielegalne siatki handlowe	499
4. Główne typy oszukańczej działalności	501
A. Przemyt	501
B. Używanie legalnych dokumentów do ukrycia nielegalnych towarów	502
C. Używanie fałszywych dokumentów	503
D. Inna fałszerska działalność	504
5. Powiązania z inną nielegalną działalnością	504
6. Współpraca między Interpolem i CITES	505
7. Wybrane przypadki handlu zwierzętami	507
A. Szympansy przemycane pomiędzy Egiptem a Kenią	507
B. Fałszywe zezwolenia stosowane w Malezji	508
C. Międzynarodowa współpraca w ściganiu gangu przemytników	509
D. Kości tygrysa skonfiskowane w Indiach	509
Rozdział XXIV. PRZESTĘPCZOŚĆ NIELETNICH	510
Rozdział XXV. PRZESTĘPCZOŚĆ KOBIET	524
1. Czynniki determinujące niską przestępczość kobiet	527
2. Przyczyny przestępczości kobiet	530
3. Ogólny obraz przestępczości kobiet	532
Literatura uzupełniająca	535

Część czwarta
NIEKTÓRE UJEMNE ZJAWISKA SPOŁECZNE
O POTENCJALE KRYMINOGENNYM

Rozdział XXVI. ZAGROŻENIE ŚRODOWISKA NATURALNEGO	541
1. Czym jest środowisko?	542
2. Zrównoważony rozwój	543
3. Świadomość przemocy nad środowiskiem	544
4. Świadomość konieczności ochrony środowiska w Europie	545
5. Główne zasady ochrony środowiska	546
6. Problemy z międzynarodowym prawem ochrony środowiska	546

7. Program ochrony środowiska ONZ	52
8. Rola Międzynarodowej Organizacji Handlu (ITO)	52
9. Degradacja środowiska naturalnego w Polsce	55
Literatura uzupełniająca	55
Rozdział XXVII. BEZROBOCIE	55
1. Definicja bezrobocia	55
2. Rodzaje bezrobocia	55
3. Przyczyny bezrobocia w Polsce	55
4. Stopa bezrobocia	55
5. Prognozy bezrobocia w Polsce	55
6. Charakterystyka bezrobotnych w Polsce	56
7. Przeciwdziałanie bezrobociu	56
8. Bezrobocie na świecie	56
Rozdział XXVIII. WYPADKI DROGOWE	57
1. Czynniki wpływające na bezpieczeństwo na drogach	57
2. Wypadki drogowe w Polsce	58
3. Polska na tle innych krajów	59
Rozdział XXIX. WYPADKI PRZY PRACY	60
1. Uwagi ogólne	60
2. Wypadki w poszczególnych dziedzinach gospodarki	61
3. Wypadki śmiertelne i ciężkie	61
4. Przyczyny wypadków	61
5. Zmienność przestrzenna	61
6. Warunki zagrożenia w pracy	61
Rozdział XXX. STAN ZDROWIA PSYCHICZNEGO LUDNOŚCI W POLSCE	62
1. Ogólna problematyka zdrowia psychicznego	62
2. Stan zdrowia psychicznego więźniów i wykonywanie kary pozbawienia wolności wobec skazanych niepełnosprawnych psychicznie	62
Literatura uzupełniająca	63
Rozdział XXXI. ALKOHOL A PRZESTĘPSTWO	63
1. Typologia związków alkoholu z przestępstwem	63
2. Dane statystyczne o związkach alkoholu z przestępstwem	65
Rozdział XXXII. NARKOMANIA I LEKOMANIA A PRZESTĘPCZOŚĆ	66
1. Uwagi ogólne	66
2. Dane statystyczne o związkach innych środków odurzających i narkotyków z przestępstwem	68
3. Narkotyki wśród dorosłych	68
Rozdział XXXIII. AIDS — NOWE ZAGROŻENIE SPOŁECZNE	69
Rozdział XXXIV. PRZEMOC I AGRESJA JAKO ZJAWISKA SPOŁECZNE	71
1. Uwagi ogólne	71
2. Czynniki determinujące przemoc zbiorową i skutki tej przemocy	71
3. Przemoc jako problem globalny dla zdrowia publicznego	72
4. Przemoc w rodzinie	73
5. Przemoc wśród partnerów seksualnych	74
6. Czynniki ryzyka i skutki przemocy seksualnej	75
7. Przemoc w kontaktach interpersonalnych i międzygrupowych	75
8. Przemoc na stadionach piłkarskich	77
Literatura uzupełniająca	78
Rozdział XXXV. SAMOBÓJSTWO JAKO PROBLEM KRYMINOLOGICZNY	78
1. Zagadnienia wstępne	78
2. Dynamika samobójstw w Polsce w latach 1962–2002	79
3. Samobójstwa na świecie	79
4. Kryminologiczna typologia samobójstw	80
5. Samobójstwo a przestępstwo	81

Rozdział XXXVI. SIEROCTWO SPOŁECZNE	815
Rozdział XXXVII. NIEDOSTOSOWANIE SPOŁECZNE DZIECI I MŁODZIEŻY	825
1. Czynniki wpływające na przystosowanie społeczne	825
2. Zjawisko neofaszystów i ruch skinhead w Polsce w latach 1980–2003	839
Rozdział XXXVIII. BEZDOMNOŚĆ	847
1. Definicja	847
2. Wielkość zjawiska	848
3. Ofiary mrozów	851
4. Dynamika zjawiska bezdomności po drugiej wojnie światowej	851
5. Charakterystyka bezdomnych	852
6. Przyczyny bezdomności	854
7. Czynniki sprzyjające bezdomności	854
8. Bezdomność w wybranych krajach	857
Rozdział XXXIX. SEKTY RELIGIJNE	860
Rozdział XL. PSYCHOPATIA	879
Literatura uzupełniająca	890
Rozdział XLI. PROSTYTUCJA	891
Literatura uzupełniająca	918

Część piąta DOKTRYNY KRYMINOLOGICZNE

Rozdział XLII. RYS HISTORYCZNY	925
Rozdział XLIII. ROZWÓJ KIERUNKU BIOLOGICZNEGO	931
Rozdział XLIV. PSYCHOLOGICZNE TEORIE ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH	941
1. Definicje agresji	942
2. Antropogeneza i funkcja zachowań agresywnych we wczesnych stadiach rozwoju ludzkości	948
3. Gniew i agresja	951
4. Rozwój reakcji agresywnych	955
5. Teoria Freuda	958
6. Teoria Lorenza	960
7. Teoria frustracji–agresji	960
8. Teoria Berkowitza	961
9. Teoria Fromma	962
Rozdział XLV. ZJAWISKO PRZESTĘPCZOŚCI W UJĘCIU SOCJOLOGICZNYM	964
1. Teoria anomii	966
2. Teorie ekonomiczne	970
3. Teoria zróżnicowanych powiązań	972
4. Teorie podkultur	975
5. Teoria kontroli Hirschiego	979
6. Teoria samokontroli Gottfredsona i Hirschiego	982
7. Kontrola społeczna Sampsona i Lauba	989
8. Teoria naznaczania (stygmatyzacji)	993
9. Teoria społecznego uczenia się zachowań agresywnych	996
10. Teoria rozwoju społeczno-moralnego jednostki Kohlberga	997
Rozdział XLVI. NURT „NOWEJ KRYMINOLOGII”	999
Literatura uzupełniająca	1001

Część szósta DETERMINANTY ZJAWISK PRZESTĘPCZYCH

Rozdział XLVII. SYNDROM I POTENCJAŁ PRZESTĘPCZOŚCI	1005
Rozdział XLVIII. CZYNNIKI EKONOMICZNE A PRZESTĘPCZOŚĆ	1009

Rozdział XLIX. MIGRACJA A PRZESTĘPCZOŚĆ	1021
1. Sytuacja w Polsce	1021
2. Implikacje migracji	1035
3. Przegląd i ocena badań empirycznych dotyczących aspektów kryminogennych migracji ..	1036
4. Interpretacja różnic pomiędzy imigrantami a krajowcami	1041
5. Dzieci imigrantów	1043
6. Przestępczość zorganizowana	1043
7. Znaczenie nastrojów antyimigracyjnych	1044
Rozdział L. ZJAWISKA KULTUROWE O NEGATYWNEJ TREŚCI SPOŁECZNEJ	1046
Rozdział LI. DYSFUNKCJONALNOŚĆ RODZINY	1053
Rozdział LII. WADY SYSTEMU FUNKCJONOWANIA SZKOŁY	1063
Rozdział LIII. NIEWŁAŚCIWE CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE W MIEJSCU PRACY	1083
Rozdział LIV. RELIGIA A PRZESTĘPCZOŚĆ	1088
Rozdział LV. PATOLOGIA CECH BIOPSYCHICZNYCH	1098
Rozdział LVI. ROLA OFIARY W GENEZIE PRZESTĘPSTWA	1119
Literatura uzupełniająca	1138

Część siódma

SYSTEM PROFILAKTYKI KRYMINOLOGICZNEJ

Rozdział LVII. POJĘCIE I ZAKRES PROFILAKTYKI	1143
Rozdział LVIII. PROGNOZY KRYMINOLOGICZNE	1163
1. Prognozowanie przestępczości w wymiarze społecznym	1164
2. Prognoza przestępczości w Polsce do 2008 roku	1166
3. Prognozowanie indywidualnych zachowań przestępczych	1173
Rozdział LIX. PSYCHOLOGIA ROZWOJOWA A ZAGADNIENIA PROFILAKTYKI	1205
Rozdział LX. ROLA HIGIENY PSYCHICZNEJ W ZAPOBIEGANIU PRZESTĘPCZOŚCI	1231
Rozdział LXI. ZNACZENIE KULTURY W ZAPOBIEGANIU PRZESTĘPCZOŚCI ..	1242
Rozdział LXII. SPOŁECZNE STRATEGIE ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPCZOŚCI ..	1251
1. Istota społecznych form prewencji kryminalnej	1251
2. Kierunki działań społecznych w wybranych państwach	1263
3. Organizacje międzynarodowe i rządowe	1265
4. Granice interwencji społecznej w zapobieganiu przestępczości	1267
Rozdział LXIII. KSZTAŁTOWANIE PRZEZ ŚRODKI MASOWEJ INFORMACJI POSTAW ANTYPRZESTĘPCZYCH I ANTYWIKTYMIZACYJNYCH	1271
Rozdział LXIV. ZAPOBIEGANIE NADUŻYWANIU ALKOHOLU	1280
Rozdział LXV. ZAPOBIEGANIE PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH	1282
Rozdział LXVI. OGÓLNE PROBLEMY ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPSTWOM NIEUMYŚLNYM	1295
Rozdział LXVII. PAŃSTWOWY SYSTEM ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPCZOŚCI ..	1303
1. Profilaktyczne funkcje ustawodawstwa	1303
2. Profilaktyczna działalność organów ścigania karnego i wymiaru sprawiedliwości	1306
3. Działalność profilaktyczna organów kontroli	1327
4. Międzynarodowe porozumienia mające na celu zapobieganie handlowi ludźmi	1333
Rozdział LXVIII. ZAPOBIEGANIE PRZEZ POLICJĘ PRZESTĘPCZOŚCI ZORGANIZOWANEJ	1335
Rozdział LXIX. ZADANIA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ZAKRESIE OCHRONY PORZĄDKU I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	1349
1. Charakter zadań	1349
2. Współpraca Policji z jednostkami samorządu terytorialnego w kształtowaniu lokalnej polityki bezpieczeństwa	1351

3. Straże gminne (miejskie)	1353
4. Komisje bezpieczeństwa i porządku	1356
Rozdział LXX. ODDZIAŁYWANIA PENITENCJARNE JAKO SPOŚÓB ZAPOBIEGANIA PRZESTĘPCZOŚCI	1359
Rozdział LXXI. OCENA EFEKTÓW RESOCJALIZACYJNYCH W WARUNKACH IZOLACJI PENITENCJARNEJ	1384
Literatura uzupełniająca	1401

WYKAZ „OKIENEK” PROBLEMOWYCH

Zabójstwa seryjne	261
Przestępczość w Japonii	403
Zagrożenie Europy przez Triady	410
Ataki snajperów w USA (1982–2001)	419
Napady rabunkowe na banki w USA	421
Sarin w tokijskim metrze	435
Wykrywanie nielegalnych zysków	461
Subkultury młodzieżowe	514
Zagrożenie katastrofą ekologiczną	547
Rozmiary i struktura hazardu	633
Ogólnoświatowe ostrzeżenie	666
Epidemia na wiejskich terenach Indii	694
Migracje w RPA a epidemia AIDS	696
Emocje awersyjne i zachowanie agresywne w świetle neurofizjologii i neurochemii mózgu	761
Czynniki determinujące zachowania suicydalne	789
Prostytutki jako ofiary przestępstw z użyciem przemocy	897
Natura agresji	944
Psychologiczne profile sprawców	953
Warszawska mapa bezpieczeństwa	1014
Współczesne badania nad genetyką przestępczości	1102
Wiktyimizacja seksualna kobiet	1121
Globalizacja — implikacje dla prewencji przemocy	1145
Komunalna prewencja kryminalna w Niemczech	1151
Straż obywatelska i samoobrona	1155
Rola żywienia w profilaktyce przestępczości	1219
Psychologiczne badania osób starających się o pozwolenie na broń	1227
Polska Karta Praw Ofiary	1253
Zaniechanie udzielenia pomocy	1258
Ekstremizm prawicowy w Niemczech	1288
Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego	1301
Korupcja w policji i jej zapobieganie	1340
Zakład karny jako miejsce skoncentrowanego środowiska przestępczego. Subkultura więzienna	1371